

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Pastorum Continens Doctrinas, & Industrias ad Pastorale
Munus piè, fructuosè, ac securè obeundum pertinentes,
Unà cum Casibus frequentius circa idem Officium
occurrere solitis, & ex communiote ...**

Lohner, Tobias

Dilingæ, 1678

§. III. De Redditibus Pastoris.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49267](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49267)

dormiat, & alias functiones officij sui peragat, distinctum ab habitatione domesticorum habeat; sic enim & quietis ad studia necessariz, & auctoritatis, quæ per familiarem & communem cohabitationem facile minuitur, conservatio exigitur videtur. Unde vulgare illud proverbium: *Secretum meum mihi*; vel maximè huc applicandum est.

Qu. 2. *Quid circa suppellectilem domus observare debeat?* R. sequentia pariter observanda. Primò, ut sit *sufficiens*, id est, quicquid ad communes necessitates requiritur, contineat. Secundò, ut *simplex*, id est, neque quoad materiam, neque quoad formam nimis pretiosa aut curiosa sit, ut fieret, si vasa & patinas pro communi usu ex auro vel argento elaboratas, aut cimelia pretiosa haberet. Tertiò, ut *munda* sit, ob rationem supra dictam; nec enim satis explicari potest, quantum de bona existimatione decedat Pastori, si passim omnia in domo sordida conspiciantur, neque dignitatis suæ condignam æstimationem habere agnoscatur.

§. III.

De Redditibus Pastoris.

Dupliciter redditus hi accipi possunt. Primò *latè*, prout omnem titulum, ex quo necessaria ad sustentationem media acquirere potest Pastor, comprehendunt. Secundò *strictè*, prout solum titulos onerosos complectuntur. Utroque modo sumpti subdividi possunt in activos & passivos; *activi* sunt ipsi tituli, ex quibus vel pecunia, vel etiam alia media ad sustentationem acquiruntur; *passivi* sunt ipsæ res, quæ percipiuntur: Hoc loco de redditibus passivis latè acceptis potissimum erit sermo, qui quidem ad octo potissimum revocantur, videlicet ad Decimas, Primitias, Oblationes, Stipendium, Negoriationem, Censum, Donationem, Successionem hæreditariam, de quibus breviter aliquid hoc loco dicendū.

MEMBRUM I.

De Decimis.

Qu. 1. *Quid de Decimis potissimum sciendum & observandum sit Pastori?* R. hæc præcipuè. *Sufficiens cognitio, Studiose collectio, Sollicita conservatio.*

Instructio IV.

D

Qu. 2.

Qu. 2. *Qualis cognitio requiratur?* R. triplex. Primò, *cognitio natura* Decimarum, ut scilicet sciat, quid sint Decimæ, videlicet quòd sint omnium Bonorum licite quæsitum quota pars DEO, ejusque Ministris, divinâ institutione præcipiente, humanâ verò constitutione dictante, etiam ratione naturali debitâ; vel brevius, quòd sint decima pars fructuum, ad quam petendam competit Jus Ecclesiæ Parochialibus ratione ministerij Sacramentorum. Et dividitur in *Prædiales* seu *Reales*, quæ ex Prædiis colliguntur, & *Personales*, quæ nomine Personæ, seu lucro humanâ industria quæsito comparantur; inter quas duplex discriminat intercedit, nimirum, quòd personales non persolvantur, nisi deductis expensis, & solùm à Parochia, ubi Sacramenta recipiuntur; nec à Clericis Regularibus, Monachis, & Jureis exigantur, sicut prædiales. Secundò, *cognitio personarum* à quibus exigì possunt, quales sunt omnes Laici privilegio speciali non exempti, aut qui per legitimam præscriptionem à tali onere se non liberarunt; imò & ipsi Clerici ac Regulares respectu prædiorum, quæ vel à Laicis comparantur, vel per Colonos colunt, vel conduxerunt. Tertio, *cognitio rerum & locorum*, in & ex quibus debentur; videlicet per se à omnibus fructibus, qui vel ex prædio, vel hominis ministerio sunt producti, atque aded non tantùm ex agris, vineis, hortis, piscibus, apibus, lacte, lana, & fætibus animalium nutritorum, venationibus, aucupijs, pascuis, silvis, sed & ex negotiatione, artificio, stipendio, advocacione, mercatorum, lapicidinis, fodinis, molendinis &c. dixi *per se*, quia defunctum per consuetudinem introductum est, ut ferè ex agris duntaxat, & vineis Decimæ persolvantur.

Qu. 3. *Quid circa collectionem observandum sit?* R. brevitas præcipuè. Primò, ut *legitimè* colligat; scilicet à prædialibus quidem decimam partem fructuum naturalium spectatorum, id est, sine deductione expensarum; in Personalis verò non nisi fructuum civiliter (id est, secundùm consuetudinem & interpretationem Juris civilis, quod expensas persolvendi vult) consideratorum; hi enim ex sola auctoritate Ecclesiæ debentur, neque ullum de illis in veteri lege præceptum extat, uti Barb. c. 28. §. 1. de offic. Paroch. n. 35. addit. Secundò, ut *integrè* colligat; quem in finem potest

excludendas fraudes Custodes apponere, vel prohibere, ne fructus ex agris auferantur, nisi solutâ prius decimâ, vel nisi ipse aut alius ab eo constitutus sit præfens. Imò, qui solvere tenetur Decimas, debet ad instantiam Pastoris jurare de vera quantitate soluta; nec tenetur Pastor stare sola assertione Coloni, ut Covarr. c. 17. n. 8. apud Hauckium in Epinomia V. decima. n. 34. & 35. monet. Tertiò, ut efficaciter colligat; quem in finem scire oportet modos, quibus cogi possint, qui negant Decimarum persolutionem, nimirum quòd debeat Laicus Conductor coram Judice Ecclesiastico conveniri, & hic, omni appellatione remota, debeat ex Officio procedere; & etiam excommunicare pertinacem, ipse verò Pastor interea Sacramenta negare possit juxta Monetam apud Hauck. n. 13. 14. & 18.

Qu. 4. *Quid circa Conservationem observandum?* R. primò, ut non statim cedat eas negare volenti; sed meminerit, Parochum de jure communi habere fundatam intentionem respectu omnium Decimarum intra Parochiæ suæ limites existentium, & ita quidem, ut ipsum jus percipiendi Decimas nulli Laico competere possit; imò nec ipsi Episcopo post factam Parochiarum divisionem, uti apud Barb. de off. Paroch. c. 28. §. 2. n. 3. & seq. videre est; quia Decimæ dantur ratione ministerij spiritualis, quod solus Parochus administrat. Secundò, ut, si quis in judicio contendere cum ipso velit de jure Decimarum, sciat, in petitorio assistentiam Juris se habere, atque ad eò non teneri, probare Decimas sibi competere, sed contrarium asserenti onus probationis relinquere debere, ibid. num. 9. Tertiò, ut diligenter caveat, ne præscribantur Decimæ, id quod fieri posset non quidem ab ipsis Laicis (nisi ante Concilium Lateranense, aut ex Privilegio specialî Pontificis à tempore immemoriali jus sibi tale competere probent) sed ab Ecclesiasticis aliis quadraginta annorum spatio cum titulo, & sine hoc per possessionem ab immemoriali tempore habitam. ibid. l. c. n. 55.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor possit propriâ auctoritate Decimas capere?* R. negativè cum Moneta, de Decimis c. 5. qu. 3. concl. 4. sed peti debent, & si negentur, ad Ordinarium recurri.

D 2

Quia

Quia, ut bene advertit Layman, non est universim Creditum concessum, propriâ auctoritate bona debitoris invadere, quibusque possessione ad debiti recuperationem spoliare.

Qu. 2. *An Pastor ipsemet per suos colligere debeat Decimas?* R. cum Covarr. & aliis pluribus apud Laym. l. 4. trad. c. 1. n. 2. affirmativè, si solum Jus commune spectetur, in quo nihil de hoc onere per Parochianos suscipiendo statutum videtur; & ratio est, quòd Ecclesia se tanquam usufructuaria & pensionaria habeat comparatione Decimarum, proinde meritò satisfieri dicitur, si pensio in eo loco, in quo res frugifera sita est, solvatur, nisi aliter conventum, aut consuetudinem introductum sit.

Qu. 3. *An Pastor Decimas aliis vendere queat?* R. eodem ibid. c. 6. n. 2. & 3. si jus Decimarum formaliter datur, quatenus in obligatione ministrandi spiritualia datum est, non posse sine Simonia vitio vendi, aut cum temporali permutari, eò quòd Laici sint incapaces talis si tamen materialiter spectetur, vendi & locari posse, cum sic temporale quid sint, atque adeò æstimationem temporalem recipere queant.

Qu. 4. *An etiam à pauperibus in gravi necessitate compellitur exigere Decimas possit?* R. cum Suar. to. 1. de rel. tr. 2. c. n. 16. & 18. posse quidem *per se*, cum multi doceant, extingui debiti, in quo non habetur ratio paupertatis, prohiberi; nihilominus tamen plerosque Recentiores Auctores monere, non esse in tali casu exigendas, eò quòd præceptum de solvendis Decimis merè Ecclesiasticum sit, non credibile sit, Ecclesiam velle, ut à Fidelibus cum tanto opere Decimæ exigantur; Imò Ferd. de Castro & alij docent, etiam debitum in gravi necessitate penitus extingui.

Qu. 5. *An ex agris Iudaorum & aliorum Infidelium Decimas colligere?* R. ex cap. de Terris. affirmativè, quia Ecclesia non debet fraudari jure quæsito in prædico propter delitatem acquirentis; secus foret de Decimis Personarum, quia cum tales Sacramenta percipere non queant, etiam Decimas eo titulo persolvendas compelli non possunt.

Qu. 6. *An etiam ex Bonis Clericorum Decimas exigere queat?* R. juxta c. 2. vers. illi profectò, si prædia vel sint talia, ex quibus Clerici Clericali jure vivunt; aut si

fructus, quos ipsi Clerici ex Clericali Officio percipiunt, non posse ex illis Decimas accipi: secus verò, si sint prædia saculari jure, v. g. per hæreditatem, aut emptionem comparata.

Qu. 7. *An de minimis rebus exigi Decima debeant?* Resp. negativè cum Barb. de off. Paroch. c. 28. §. 1. n. 33. quia indecens est, & rationi minùs consentaneum, ut Ministri Ecclesiæ sint exactores minimorum, cum hoc virtuti liberalitatis repugnet & vitium avaritiæ in Personis maximè Ecclesiasticis improbetur; ubi tamen consuetudo loci aliud suaderet, illi standum est.

Qu. 8. *An etiam ex Novalibus (id est, agris nunc primùm ad culturam redactis, de quibus, quod aliquando culti fuerint, memoria non extat) Decima exigi possint à Pastore?* R. affirmativè ex cap. Quoniam. 13. de decim. l. 3. tit. 30. cum tales agri verè etiam ad Parochianos spectent, ut supponitur, atque adeò non appareat causa, cur non ex illis etiam Decimas pendere debeant Parochiani: Imò si quis legitimam præscriptionem contra Decimas haberet, eam tamen ad Novalia se non extendere, docet Barbosa de off. Paroch. c. 28. §. 2. n. 58. & 59. cum plurimis Auctoribus, eò quòd in præscriptione utpote odiosa stricta interpretatio sit facienda.

Qu. 9. *An si Decima in aliena Parochia sint constituta, illa adhuc proprio Pastori debeantur?* R. hac in re potissimùm consuetudinem esse attendendam, hac tamen remotà probabilius esse, quòd prædiali potiùs Ecclesiæ, quàm Sacramentali debeantur, eò quòd etiam prædialis Ecclesia parata esse debeat ad Sacramenta ministranda, licet per accidens supposita mutatione domicilij id non faciat. atque ita docet Barb. ibid. n. 36. cum S. Thoma & pluribus à se allegatis.

Qu. 10. *An si Parochianorum aliquis Decimas per modum compensationis ob debitum à Pastore apud ipsum contractum retinere velit, Pastor id tolerare debeat?* R. negativè, cum in Decimis futuris non admittatur compensatio; uti Rebuffus apud Hauckium docet.

Qu. 11. *An quartam partem Decimarum Episcopo offerre debeat Pastor?* R. ita quidem ob varia Juris Canonici Capitula Doctores communiter sentire; sed cum pluribus in locis Episcopi ex propriis foundationibus, aliisque titulis sufficientem sustentationem habeant, ideò quartæ hujus partis oblationem

tionem in pluribus Diocæsis omnino in defuetudinem venisse, Laym. l. 4. tract. 6. c. 4. n. 6. testatur, ubi addit tamen Episcopo Decimas competere ex Parochiis, quæ immemorialiter ipsius curæ subjectæ sunt.

Qu. 12. *An si Parochiani per consuetudinem non solvunt Decimas allegatam eximere se velint à Decimis perfolvendis, Pastor omittere debeat earundem exactiorem?* R. affirmative cum communi sententia apud Barb. de off. Paroch. c. 1. §. 1. n. 69. modò probetur cum requisitis immemorialis, seu legitime præscriptionis.

Qu. 13. *Si in loco, ubi fieri debet solutio Decimarum, nulla est consuetudo, vel dubia tantum, quomodo Pastor suas Decimas exigere debeat?* R. Idem n. 72. in tali casu consuetudinem viciniore loci attendendam esse, semperque partem consuetudinem generali, & eam, quæ favet Parochiæ Ecclesiæ, utpote rationabiliorem & juri conformiorem præferendam esse.

M E M B R U M II.

De Primitiis.

Qu. *Quid sint Primitia?* R. esse primos fructus terræ quotvis anno collectos; seu, ut fusiùs Barbosa de off. Paroch. c. 1. n. 1. describit, esse primitiva frugum, quæ in recognitionem Divini Beneficij, quo jucundissimos terræ fructus habemus, DEO tanquam Creatori & Datori illorum rependantur; de quibus DEVS Num. 18. olim locutus est, dicens *Quidquid offerunt Primitiarum Domino, tibi* (scilicet Aaron) *dedit; universa frugum initia, quas gignit humus, & Domino deportantur, cedent in usus tuos.*

Dubia moralia.

Qu. 1. *An Pastor defacto à suis Parochianis Primitias exigere possit?* R. affirmative, in ijs locis, in quibus consuetudo non sunt abrogatæ: Ita Barb. cum alijs. Layman tamen l. 4. tract. 6. c. 7. n. 1. testatur, in plerisque locis earum obligationem in defuetudinem venisse, eò quòd potissimum propter Ministrorum sustentationem sint constitutæ; nunc autem ex Decimis & Oblationibus hæc sustentatio satis habeatur.

Qu. 2. *Quanta pars fructuum pro Primitiis exigi debeat?*

ubi consuetudo viget? R. etsi in S. Scriptura non sit determinata quantitas earum, S. Hieronymum tamen apud Barb. l. c. n. 6. testari, quòd ex Majorum traditione inductum fuerit, ut major pars Primitiarum esset quadragesima, minor sexagesima, simulque etiam in arbitrio solventis foret, majorem vel minorem partem dare de terræ fructibus. De animalibus enim solam primogenituram aut æstimationem pro pretio dabant.

Qu. 3. An Pastor Sacramentalis Ecclesia eas exigere queat? R. negativè cum Azor. Fagund. & pluribus aliis apud Barbofam; quia, cum Primitiæ sint onus prædiale, non personale (offeruntur enim DEO in recognitionem dominij naturalis, quod habet in omnes fructus terræ) rectè etiam illi Parochiæ, in qua prædia existunt, non verò illi, in qua Sacramenta percipit Parochianus, persolvuntur, nisi consuetudo in contrarium obstet.

M E M B R U M III.

De Oblationibus.

Qu. 1. Quid de his Oblationibus Pastor potissimum scire debeat? R. Quinque potissimum. Primò, quid sint. Secundò, quotuplices. Tertiò, quis eas offerre possit. Quartò, quæ sit obligatio eas dandi. Quintò, ad quem pertineant.

Qu. 2. Quid intelligatur per Oblationes? R. cum Barb. de off. Paroch. c. 24. n. 1. in genere quidem per eas intelligi actiones omnes, per quas res aliqua ad Divinum cultum exhibetur; propriè tamen per illas solùm intelligi res illas, quæ intuitu Religionis immediatè DEO ab hominibus absque immolatione exhibentur, ut vel in usum Ecclesiæ, vel Ministrorum ejus cedant.

Qu. 3. Quotuplices sint Oblationes? Resp. Idem Barbosa n. 3. tres præcipuè species assignari: Prima donatio inter vivos vocatur, facta DEO & Ecclesiæ. Secunda donatio mortis causâ, quæ fit pro animæ redemptione, & mortuarium appellatur. Tertia tandem usualis dicitur, & est illa, quam faciunt Fideles, dum varias res ad altare vel manus Sacerdotum offerunt.

Qu. 4. Quis eas offerre possit? Resp. id colligi posse ex conditionibus, quas comuniter Auctores requirunt, ut illæ DEO

sint acceptæ. Prima est, ut offerens sit Christianus, quibus Ecclēsia non recipit ab Infidelibus Oblationes. Secunda est, quod Ecclēsiæ, non privatis personis offerantur; quod eum offeritur, donatio potius aut eleēmofyna, quàm oblatio vocatur. Tertia, ut de rebus licitè & honestè acquisitis offerantur, nam *dona iniqua non probat Altissimus*, teste Simoni Eccl. 38. *nec respicit in oblationes iniquorum, nec in multitudine Sacrificiorum, eorum propitiabitur peccatis*; hinc septem genera hominum arceri ab his Oblationibus docet Gratianus. Verb. Dona in c. 2. dist. 90. nempe dissidentes Fratres, Hereticos, Oppressores pauperum, Sacrilegos, Usurarios, carnaliter amantes servos suos ex Ecclesia, ad quam confugerant, & peccatè Pœnitentes. Idem etiam de Meretricibus eadem Gratianus sentit, & cum ea S. Thomas 2. 2. qu. 86. n. 3. ad 1. tum propter scandalum vitandum, tum propter reverentiam: Unde sententiam de hoc scandalo, posse Ecclesiam tum ab his Meretricibus, tum ab alijs Pœnitentibus accipere Oblationes, Suarez de relig. tract. 7. l. 1. c. 6. docet, modò res offerendæ non sint, quæ suis Dominis restitui debeant, aut alijs operibus charitatis sint obnoxia, puta Parentum, Filiorum, & pauperum sustentationi.

Qu. 5. *Quæ sit obligatio easdem Oblationes dandi?* Responsum per se non dari ullum præceptum de Oblationibus istis offerendis, cum nequaquam in SS. Canonibus aliquod tale præceptum reperiatur. Excipit tamen S. Thomas 2. 2. qu. 86. ar. 1. quatuor casus, si scilicet Oblationes, vel per mortuum census, pensionis aut conventionis antea factæ cum Ecclesia, aut ex Testamento, Legato, Donatione, Voto; aut ad necessariam Pastoris sustentationem; vel propter consuetudinem in spatio decem annorum introductam sunt faciendæ; in quibus enim casibus cogi possunt ad tales Oblationes offerendas.

Qu. 6. *Ad quem pertineant hæ Oblationes?* Responsum, eas de parochiali esse, uti ex Jure Canonico c. Quia Sacerdos de caus. 10. q. 1. & vel ex ipso fine illarum colligitur; nam, quod propter Sacramentorū administrationē dentur, merito Pastori, ad quem administratio talis pertinet, deberi dicuntur.

Dubia moralia.

Qu. 1. *An, si Vicarius pro Parocho infirmo, vel*

impedito, Sacramenta Parochianis administrat, Oblationes istæ ad Parochum pertineant? R. negativè cum Hauckio, V. Oblat. n. 4. & aliis ibidem. Quia, cum in tali casu Vicarius onus sentiat, emolumentum quoque percipere debet.

Qu. 2. *An, si Oblationes fiant alicui Capellæ in Ecclesia existenti, Parochus eas tanquam sibi debitas accipere possit?* Resp. affirmativè cum Barb. & aliis, nisi clarè constet, eas intuitu Capellæ relictas esse. In dubio autem Oblationes, quæ in aliquo altari fiunt, ipsius Ecclesiæ intuitu fieri præsumuntur.

Qu. 3. *An Oblationes, quæ sacris imaginibus fiunt, ad Parochum potius, quàm Episcopum spectent?* Resp. non deesse quidem multos, qui eas ad Episcopum pertinere contendunt, verior tamen videri sententiam Barbosæ de off. Paroch. c. 24. n. 29. & aliorum, eas Parocho adjudicantium, eò quòd iste fundatam habeat intentionem super omnibus obventionibus intra Parochiæ suæ limites obtingentibus.

Qu. 4. *An, quæ in Capella vel Oratorio sito intra Parochiæ fines obveniunt, etiam ad Parochum pertineant?* Resp. iterum affirmativè cum plurimis apud Barbosam, ibid. n. 24. idque hic verum putat, etiam si Oblationes fierent in Capellis, ubi distincta essent Beneficia.

Qu. 5. *An Oblationes, quæ fiunt in Missa de Sponso in aliena Parochia, ad ipsum Celebrantem pertineant?* R. affirmativè cum Barbofa, ibid. n. 23. quia ejus contemplatione dantur; secus sentiendum est de Oblationibus aliàs in parochiali Ecclesia sub Missa fieri solitis; has enim non ad Celebrantem, sed ad Parochum pertinere ex supradictis patet. Rectè tamen monet idem Auctor in hac materia plurimùm ad consuetudinem attendendum esse, atque adèò, quoties à Fidelibus pro certo sine v. g. pro Missis, fabrica &c. præstantur, voluntatem eorum præcisè servari debere, neque aliud Parocho, nisi administrationem talium Oblationum permittendam.

M E M B R U M IV.

De Stipendio.

Qu. 1. *Quid de Stipendio sciendum Parocho?* R. tria præcipuè. Primò, quid sit. Secundò, à quibus petendum. Tertio, quomodo petendum.

Qu. 2. *Quid stipendij nomine hîc intelligatur?* R. intelligi mer-

mercedem pro functionibus Sacerdotalibus actu obedienter perfolvi solitam; et si enim Christus dixerit Apostolis Matth. 10. *Gratis accepistis, gratis date*: quia tamen mox addidit, *agnus enim est Operarius cibo suo*: hic autem cibus & sustentatio saepe ex Decimis, aut aliis proventibus sufficienter haberi non potest, merito perimititur, ut in subsidium ejusmodi stipendia à Parochianis exigantur.

Qu. 3. *A quibus petere Stipendium queat Pastor?* R. in genere ab omnibus, in quorum commodum particulare functionem aliquam Sacerdotalem peragit, in specie veteri ijs, quibus fructum sacrificij applicavit: ab infirmis, quibus Viaticum aut Extremam Unctionem dedit: ab ijs, quorum Confessionem Paschalem audivit: à Sponsis, quorum nuptias adstitit, & benedixit, à Parentibus vel Patris eorum, quos baptizavit: ab ijs, qui sumptus pro sepultura cujuscumque perfolvere debent: ab ijs denique, quorum domos aut aedificia benedixit, aut à Puerperis, quas solemniter iterum in Ecclesiam introduxit.

Qu. 4. *Quomodo illud exigere debeat?* R. cum sequenti cautelis. Primò, ut *justè* exigat, id est, neque majus stipendium, quàm oportet; neque à pluribus, quàm decet, exigendo. Secundò, ut *moderatè* exigat; ita, ut ubi difficultas in offerendo apparet, facilè de rigore justitiæ aliquid remittat. Tertiò, ut *discretè* exigat, id est, tam ad circumstantias personarum, à quibus exigit; quàm ad decentiam Clericatus status attendat, atque adeò neque importunus sit in exigendo; neque contentiosus in extorquendo stipendio, sed potius meminerit, lucrum, quod propter virtutem negligit, virtutem meliùs recuperari.

Dubia moralia.

Qu. 1. *Quam taxam in stipendiis exigendis Pastor exigere debeat?* R. eam, quam loci consuetudo tulit: nam, ubi extat taxa legitima, seu per legem Superioris determinata, consuetudo diuturna à probis, peritisque usurpata quantitate pretii determinat, uti Navarrus cap. 23. n. 78. &c. communiter advertunt.

Qu. 2. *An, quando nimis avari sunt Parochiani, liceat pacisci de quantitate stipendij, si ea per consuetudinem aut per*

periolem non est determinata? R. affirmative cum plurimis Doctoribus apud Dicastillo, n. 318. disp. 4. cum ejusmodi pactum nullam per se turpitudinem includat.

Qu. 3. An, si pretium rerum ad victum & vestitum necessarium crescit, licitè etiam maius stipendium exigi queat? R. posse, si consuetudo in tanta caritate non justum declaravit idem pretium, quàm in vilitate pretij; secus non potest, teste Vasquez to. 3. in 3. dub. 234. c. 3. num. 21.

Qu. 4. An, si quis non dedit iustum stipendium pro toto v. g. sacro, possit Pastor ab alio etiam dimidiam partem accipere? R. id quidem negare Lugonem & alios; sed æquè ferè probabiliter id affirmare Tamburinum, l. 3. c. 1. tr. 3. n. 53. benèque explicare decretum Congregationis pro contraria sententia citatum.

Qu. 5. An Pastor accepto pingui stipendio pro pluribus sacris dicendis, possit sibi reservare partem illius, & pro reliqua parte alios Sacerdotes, qui pro ipsius intentione celebrent, constituere? R. ita quidem olim docuisse Suarez, Tannerum, Palaum & alios universaliter de omnibus Sacerdotibus; sed hanc sententiam in tanta universalitate acceptam vetuit praticari Urbanus VIII. per decretum Anno 1625. editum, in quo tamen, quia Capellanos & Parochos excipit, non est, cur tali Pastori scrupulum ob tale factum faciamus; & ratio est, inquit Pater Gobat Alph. Sacrif. n. 572. quia offerentes censentur ex speciali affectu suis Pastoribus liberalius stipendium offerre, ergo meritò quoque illum excessum retinere videntur posse.

Qu. 6. An Pastor oneratus multis sacris dicendis, possit stipendia accipere pro aliis sacris, quæ tamen vix intra 50. aut 60. dies absolvere possit? R. id universaliter de omnibus iterum Sacerdotibus dicere Villalob. Ledesnam, Lugonem & alios: Imò Tamburin. ad tres menses hoc spatium extendere; quia tamen Congregatio Cardinalium voluit, non plura accipi stipendia pro sacris, quàm intra modicum tempus legere possit; censerem potiùs cum Dicastillo & Palao apud P. Gobat. n. 597. hac in re voluntatem rationabilem illius, qui obtulit stipendium, spectandam esse; unde si is pro præsententi necessitate sacrum petijt, non deberet diu differri, cum circum-

circumstantia temporis tunc ad substantiam pertinet, teste Lugone d. 21. num. 45.

Qu. 7. *An Pastor, qui praesb Ecclesia multis miraculis celebri, recipere possit stipendium, quod pro sacris vix intra unum alterumve annum dicendus offertur?* R. non posse, sed debet suam impossibilitatem ostendere, si alios constituere non possit; si tamen hac impossibilitate cognita, petentes minus nummos offerant, posse illum accipere, atque adhibitorum in uno vel pluribus sacris, peculiarem etiam collectionem inferendo, memorem esse debere. Id ipsum etiam licet notoria sit ista impossibilitas, cum non sit opus, ut singularem in memoriam revocet, teste Henriqu. & Tanna. apud eum P. Gobat num. 599.

Qu. 8. *An Pastor, qui sacrum legit anticipato pro eo, proximo stipendium oblaturus est, possit id postea à primo offerente accipere?* R. etsi id licite facere eum posse Henriqu. Bonac. & multi alij doceant apud P. Gobat. quia tamen hæc praxis à Clemente Octavo & Paulo Quinto damnata est teste Gavanto; & præterea varia incommoda ex ea orti sunt, rectè ea relinquitur à Pastore.

Qu. 9. *An Pastor possit manus stipendium accipere, si sacrum in certa ara & certo tempore celebrandum ab eo expectetur?* R. affirmativè cum Bonac. & P. Gobat. quia obligatio ad faciendum certo tempore & loco est verè pretio aestimabilis, ita ut pro quovis gravamine quinta pars communis stipendij exigi possit secundum Caramuelis opinionem.

Qu. 10. *An tutà conscientià possit Pastor pro uno sacrum stipendium sufficiens ad sustentationem unius diei accipere?* R. quidem sentire Henriqu. Cajet. & Petrum Navarum videntes, hoc solum esse justum pretium seu stipendium, quod sententiam etsi sequi possit videatur Pastor, rectius tamen sequendo sententiam Suarezij, Vasquezij, & D. apud & cum P. Gobat, asserentium sufficere, quod à vicariis indigentibus, & DEVM timentibus dari ac peti solet. Illud tamen facilius concedendum est, minus dimidia parte sustentationis non permitti per consuetudinem in Germania præscriptam, quamvis Layman sacrificantem quandoque tertium te contentum esse jubeat.

MEMBRUM V.

De Negotiatione.

Qu. 1. *Quid de hac Negotiatione potissimum sciendum sit Pastori?* R. præcipue tria. 1. Quid sit. 2. An, & quo modo prohibita. 3. Cur prohibita Pastoribus.

Qu. 2. *Quid sit Negotiatio?* R. cum Laymanno l. 3. tr. 4. c. 17. n. 37. & aliis, esse actionem, per quam merces eo animo emitur, ut carius postea distrahatur, lucri capiendi causâ. Duplex autem est hæc negotiatio, ut n. 39. & 40. idem Author docet. Primò, *proprie dicta*, per quam res integra & immutata lucri causâ venditur, uti plerumque Mercatores faciunt. Secundò, *improprie dicta*, per quam res empta, postea mutata & meliorata venditur, ut si ex hordeo cerevisia facta, porci aut boves ab Emptore saginati, aut equi parvi educati, lucri causâ vendantur.

Qu. 3. *An utraque hæc negotiatio prohibita sit Pastoribus?* R. etsi negotiatio per se non sit illicita; tum quia pretium pro mercibus expendi solitum laticudinem habet, ut ad eò pro infimo emi, & pro medio aut summo vendi queat; tum quia mercium pretia pro temporum & locorum varietate mutantur; quia tamen per accidens gravia secum incommoda trahit, idèò meritò in Jure Canonico passim Clericis & Religiosis interdicitur, nisi ratio necessitatis, si scilicet aliter se sustentare non possint, eos excuset; quo in casu, ait Glossa, posse Monachos (ex consequenti & Pastores) si propria prædia non sufficiant, conducere aliena, & inde perceptos fructus vel absumere, vel vendere, & tunc etiam à tributo seculari Principi tribui solito liberi esse debent, uti Gloss. in c. Negotiatorem dist. 88. habet.

Qu. 4. *Cur tanrope prohibita sit Pastoribus Negotiatio?* R. ob sequentes causas. Primò, quia negotiationis & omnium secularium negotiorum fuga plurimum conducit ad honestatem tum parandam, tum conservandam, uti Concilium Tridentinum Sess. 22. de ref. c. 1. dicit; ubi addit: *Imprimè autem omnis negotiatio seu mercatura, quæ est de rebus secularibus vilis & carius distrahendis, Clericis interdicitur; Negotiatores enim illi abominabiles existimantur, qui iustitiam DEI minimè considerantes per immoderatum pecunia abusu*
pollunt

polluunt merces suas, plus periuriis onerando, quam prius. Tales eiecit Dominus de templo, dicens Jo. 2. Nolite domum Patris mei facere domum negotiationis. Secundò, quia vocat & impedit ab officij pastoralis functionibus: uti Gelafius Papa indicavit, jubens tales à Clericalibus Officijs abstinere, utpote qui memores non sint illius, quod S. David Psal. 70. Quoniam non cognovi litteraturam (vel, ut alij interpretantur negotiationem) introibo in potentias Domini: neque illud, quod S. Paulus 2. Tim. 2. dixit: Nemo militans DEO multiplicat se negotiis secularibus. Nec denique, quod Christus Matth. 21. dixit: Domum DEI domum Orationis esse debere, & dici, ne per officia negotiationis potius sit spelunca Latronum. Hinc ut S. Augustinus ingeniosè advertit, rectè negotium dictum est, quia negat orium, quod malum est; neque quæ veram quietem, quæ DEUS est. Terriò, quia quatenus mendacijs & fraudibus occasionem subministrat, in peccati riculum inducit: nam, ut rectè dixit S. Leo 1. 3. off. c. 3. Difficile est, inter ementis & vendentis consortium non committere peccatum: cujus veritatis clariorem rationem reddens S. Chrysostomus super Matth. hom. 38. sic ait: Quomodo enim, qui ambulat inter duos inimicos, volens ambobus placere, sine alloquio mali esse non potest, sed necesse est, ut aliquatur malè de illo, & illi malè de isto; sic Mercator sine peccato & peccato esse non potest.

Dubia moralia.

Qu. 1. An possit Pastor emptæ pecora, & in propriis parvis nutrita vendere; vel ex propriis fructibus confectam cerevisiam aut mustum divendere? R. affirmativè cum Laym. Barbosa & pluribus aliis; quia hæc negotiatio passim videntibus tolerantibus Episcopis à Pastoribus exercetur.

Qu. 2. An etiam minutim vendere vinum ex propriis collectum licitè queat? R. cum Barbosa de off. Paroch. c. n. 47. posse eum id facere, modò cum advertentijs per Episcopum præscriptis, prout Aversano Episcopo Sacra Congregatio Anno 1593. 5. Maij rescripsit.

Qu. 3. An si aliquas res in proprium usum emit absque intentione revendendi, easque ob diminutionem familie, vel rationem superfluas, vel commodas non esse cognoscant,

possit iterum vendere? R. affirmative cum S. Thoma 2. 2. qu. 77. a. 4. quia hoc potius spectat ad œconomicam gubernationem, quæ etiam personis Ecclesiasticis commendatur ab Apostolo 1. Tim. 3. & 5.

Qu. 4. An saltem per alium possit licitè exercere negotiationem propriè dictam v. g. tradendo Laico pecunias, vel societatem cum illo ineundo, ut is solus negotietur, & partem lucri ipse quoque percipiat? R. etsi non desint plures Auctores negantes, licitè id fieri posse: rectè tamen Barbosa l. c. n. 43. cum plurimis à se citatis distinguit, aitque contrariam sententiam veram quidem esse, si Pastor id præcisè ob quæstum faceret; secus autem, si per modum liciti artificij exerceretur negotiatio, & nullum avaritiæ aut ambitionis periculum notaretur.

M E M B R U M VI.

De Censibus, Hereditatibus, & Donationibus.

Dubia moralia.

Qu. 1. An licitum sit Pastori pecunias superfluas ad census elocare, & consuetum ex ijs lucrum percipere? R. cum contractus talis per se licitus & honestus sit, & aliunde non habeatur manifesta prohibitio; imò usus sat frequens ab Episcopis toleratus id confirmet, non apparet, cur Pastor illicitè id facere dicatur; secus foret, si solius avaritiæ causâ id faceret, & interea consueta charitatis & misericordiæ opera erga pauperes exercere omitteret.

Qu. 2. An licitè possit pradia & alia bona per hereditatem obvenientia possidere, eaque iterum aliis elocare? R. affirmative cum Laym. cum ut sic non dicatur propriè negotiationem exercere, nec contra honestatem sit, bona à Majoribus obtenta conservare vel augere, ut ad bonos & licitos usus ipsi deserviant.

Qu. 3. An donationes licitè à suis Parochianis accipiat Pastor? R. etsi permitti possit, ut exigua munera, quæ interdum ex consuetudine certis temporibus ad contestandum affectum & amorem erga Pastorem à Parochianis offerri solent, acceptentur; extra tamen hunc casum semper suadendum est, ut Pastor sententiæ ab Ecclesiastico c. 20. prolatae memor sit, quâ dicit: *Xenia & dona excitant oculos iudicum,*
& quasi

& quasi murus in ore avertit correctionem eorum. Potius est
juxta Salomonis c. 33. consilium, sit manus ad dandum etiam
etiam, quam ad accipiendum porrecta, ut experiri mereatur
quod Isaias c. 33. dixit: Qui excutit manus suas ab omni
nere, iste in excelsis habitabit.

Qu. 4. An de redditibus ex Beneficio acquisitis disponere
pro libitu, & etiam testari possit? R. primo, non deesse quidem
probatos Auctores, qui contendant, illum verum dominum
bonorum non tantum patrimonialium, & quasi patrimonialium,
sed etiam eorum, quæ ex Beneficij redditibus possidentur,
& ad necessariam sustentationem non requiruntur, possidere
uti apud Laym. l. 4. rr. 2. c. 3. n. 3. videre est: nihilominus
tamen rectè fatentur eisdem, non posse illum pro libitu de
libus bonis disponere, sed juxta præscriptum Ecclesiæ &
Canonum debere in pios usus (id est, in templorum, scholasticorum,
cultum, necessitatem pauperum, usum Religiosorum, Hospi-
talianas, Missas, Suffragia pro Defunctis, Hospitalia, &c.)
prodochia &c.) expendere. R. 2. certum esse, quod de Beneficio
do præcisè Jus Canonicum, Pastor talis testari de redditibus
Beneficij sui, etiam in pias causas non possit; imò Laymanus
multos citans etiam ex consuetudine, id eos non posse
contendit; quia tamen multi probati Auctores docent
consuetudinem illam, quæ in multis Regionibus Germaniæ
suetudinem illam, quæ in multis Regionibus Germaniæ
ceditur Pastoribus, ut in pias causas testari possint, laudabilem
lem & honestam esse, non posset omnino damnari. Pastor
Pastor, qui eam consuetudinem sequeretur, præcipue, si
consensus Episcopi accederet; etsi negari non possit, non
facturum, si Canonibus Ecclesiæ se accommodans, in
potius sua bona in pios usus, quam in morte per testamentum
exponderet.

Qu. 5. An si Pastor prius, quam Beneficium acquireret,
varia debita contraxit, possit ea per proventus Ecclesiasticos
vere? R. non deesse quidem aliquos, qui id affirmant, ut
Lugonem d. 4. n. 67. sed rectius ipsum distinguere cum
Anton. Sanchez & pluribus alijs, & concedere quidem, si
bita non sint contracta ex profanis usibus, vel Pastor aliter
non habeat ex proprijs bonis, ex quibus solvere queat,
verò omnino negare.

Qu. 6. An etiam Consanguineis suis tantum dare possit?

quantum sufficit ad status elevationem? R. etiam hoc Lugo-
nem l. c. n. 70. cum multis contra Vasqu. & alios probabilius
concedere, adderéque, quòd etiam perpetuos redditus fun-
dare possit ad hoc, ut non ipsi tantum, sed Posterì etiam eorum
decenter vivere possint.

§. IV.

De Recreationibus Pastoris.

Etiam hæc ad media corporalia Pastoris meritò revocan-
tur, cum vires intenso arcui similes perinde frangantur, nisi
sua illis subinde remissio concedatur: Verum ne remissio ista
in omnimodam dissolutionem cedat, seriò oportet vigilare;
quare videndum modò, quæ recreationes licitæ vel illicitæ
Pastori debeant censerì.

Qu. 1. *Qualis recreatio à Pastore instituenda sit?* R. ta-
lem, quæ sequentes proprietates habeat: & primò quidem sit
honestæ; nam quæ honestati contraria sunt, ab omnibus qui-
dem, sed præcipuè Pastoribus studiosè sunt vitanda. Secun-
dò, *moderata*, id est, ut neque quoad temporis diurni-
tatem; neque quoad materiæ in ludo v. g. expositæ, aut in re-
fectione usurpatæ quantiratem; neque quoad intentionis,
affectionisque qualitatem notabilis fiat excessus. Tertiò,
congrua seu *conveniens* personæ, loco, & tempori, & fini, quas
quidem tres conditiones S. Thomas ad licitam recreationem
requisivit, teste Dionysio Richelio a. 9. de vita Can. & Ecclef.
Ex quibus patet moderatam deambulationem in area, horto,
vel campo, aut confabulationem honestam cum domesticis
aut externis, aut instrumenti cujusdam musici temperatum
usum, aut denique ludi alicujus liciti, animùmque nimia at-
tentione non fatigantis tempestivum exercitium inter Pasto-
ris præcipuas recreationes numerari debere.

Qu. 2. *Quis finis specialis, præter generalem Divina Gloria
finem, Pastori præfixus esse debeat in eiusmodi recreationibus
usurpandis?* R. triplicem potissimum. Primò, *Sanctis Con-
servationem*, quam quidem tantò majore studio procurare
debet Pastor, quantò magis necessarium est instrumentum ad
omnes muneris sui functiones ritè peragendas; ad hanc au-
tem vel maximè conducere recreationem, quotidianâ expe-